

PODIUM OP S

Onder de noemer Podium*Ops werkt Dēmos de komende jaren aan het versterken van het potentieel van makers en talenten met een beperking in de podiumkunsten. In eerste instantie brengen we professionals samen om aan opportuniteiten voor personen met een beperking in de podiumkunsten te bouwen.

Op donderdag 6 december 2012 organiseerden we een eerste –gesloten – collega groep. Daarin engageerden we ons om relevante bronnen en praktijken uit binnen- en buitenland op te lijsten in één document. Dit is dit document.

De opsomming gaat zeer breed, maar is verre van volledig. Aanvullingen en correcties kan je per mail doorgeven aan info@demos.be

ALLE INFO OVER DIT TRAJECT

www.demos.be/cultuur/onderzoek-trajecten/podium-ops/

PRAKTIJKEN

In België

BEELDENDE KUNST

Musea

Art et Marges

Brussels museum dat zich toelegt op artiesten die in het officiële culturele circuit geen plaats vinden. www.artetmarges.be

MAD musée

Museum in Luik, toegespist op het bewaren, verspreiden en bestuderen van en het sensibiliseren rond kunst van mensen met een verstandelijke beperking. www.madmusee.be *Op deze site vind je ook een uitgebreid overzicht met links naar ateliers en musea in binnen- en buitenland.*

Museum Dr. Guislain

Dit museum in Gent herbergt een zeer uitgebreide collectie werk van kunstenaars die elk op een 'andere' manier met kunst bezig zijn. www.museumdrguislain.be

Kunstenwerkplaatsen

Creahm Région Wallonne

www.creahm.be

<http://peinturepeinture.wordpress.com> (blog van het atelier)

Creahm Bruxelles

www.creahm-bruxelles.be

Wit.h vzw – sociaalartistieke werkplek

www.vzwwith.org

*Zie onze publicatie *Dwarsliggers* voor een interview met Luc Vandierendonck, coördinator van Wit.h vzw. Meer info via deze [link](#).*

Kunsteducatie

(w)onderweg

Vereniging voor normaal begaafde 16+ers met een autismspectrumstoornis. Biedt - onder andere - een academie en kunstuitleen. www.wonderweg.be

De andere academie

Biedt een voortgezette opleiding aan mensen met een verstandelijke beperking die aan beeldende kunst willen doen. www.deandereacademie.be

Sjarabang vzw

Organiseert workshops en andere artistieke projecten voor mensen met een verstandelijke beperking die de stap naar een academie te hoog vinden. Organiseert ook jaarlijks het festival *Kunstproeven* voor meer dan 600 personen met een beperking. www.sjarabangvzw.be

Vormingscentra voor mensen met een beperking

Verschillende vormingscentra bieden workshops over (beeldende) kunst en creatieve expressie. Zie - onder andere - www.tievo.be, www.handicum.be, www.vibeg.be, www.hetgroteplein.be, www.vzwdebrug.be

Ateliers in dagcentra, zorgvoorzieningen

Heel wat dagcentra en zorgvoorzieningen bieden ateliers aan waar mensen met een beperking beeldend werken, van eerder 'decoratief' naar 'artistiek'. Een volledig overzicht geven is niet evident.

De projecten 'Wissel' en 'Derby' van vzw. Wit.h bracht een aantal van deze ateliers samen. Een overzicht van de partners in 'Derby' vind je [hier](#). Meer info over deze projecten kan je nalezen in ons cahier *Momenten* via deze [link](#).

Enkele ateliers bundelden ook hun krachten in een artotheeknetwerk. Zie www.artotheek.be.

PODIUMKUNST

Podiumkunst is – zo mogelijk – nog moeilijker in kaart te brengen. Heel wat zorgvoorzieningen zetten occasioneel een theaterproject op, hebben een muziekgroep of brengen een dansvoorstelling. Veel van die initiatieven blijven onder de radar. De initiatieven die we wel kennen zijn niet zo dik gezaaid en heel divers. Een indeling is dan ook niet zo vanzelfsprekend. We maken een alfabetisch overzicht van de verschillende praktijken en lichten concreet toe over welk soort praktijk het gaat.

Caroline Rottier

Actrice en theatermaakster. Maakte verschillende producties voor ZET6 (zie verder) en de voorstelling DINGBAT in Mortsel. Kreeg als individuele artieste erkenning voor haar sociaal-artistieke project STILLS. [Hier](#) vertelt Caroline hoe ze te werk gaat om een dossier in dienen.

Cirkus in Beweging

Leuvense vzw die circus als middel gebruikt om met jongeren en volwassenen te werken. Voert van bij het begin een sterke inclusiepolitiek onder de noemer 'sociaal circus'. Circus leent zich hier ook goed toe. Bijvoorbeeld voor Brede School projecten. Cirkus in beweging werkt ook met ouders en kleuters. De integratie van de Sherborne-methode is daarbij het stokpaardje. www.cirkusinbeweging.be

Creahm Région Wallonne

Biedt naast beeldende kunst ook ateliers aan in dans, theater, circus en muziek. Organiseren ook het festival *Les rencontres internationales de Créahm*.

www.creahm.be

Creahm Bruxelles

Biedt naast beeldende kunst ook ateliers aan in dans, theater, circus en muziek. Maakte een mooie publicatie over hun circusproject *Complicité*.

www.creahm-bruxelles.be

www.catastrophe.be/complicites/spectacle.php (website van het circusproject)

De Sperwer vzw

De Sperwer in Lokeren ondersteunt volwassenen met een beperking met vragen op vlak van wonen, werken en/of vrije tijd. Biedt o.a. een theaterproject aan.

www.sperwer.be

Hand in 't Oog

Hand in 't Oog is een theatergezelschap bestaande uit Dove en horende spelers, regisseurs en medewerkers. Voertaal is de Vlaamse Gebarentaal. Deze taal kan je niet enkel gebruiken in het dagelijks leven maar ook in de kunst. Ook gebarentaal kan poëtisch zijn of abstract gemaakt worden.

www.handinhetoog.be

Het Giels Bos

Zorgvoorziening voor personen met een beperking in Gierle. Biedt activiteiten aan op vlak van dans en muziek. Op www.briezz.be vind je meer informatie over het groepje van enkele muzikale bewoners. www.het-gielsbos.be

Huize Monnikenheide

Voorziening voor zo'n 130 mensen met een verstandelijke beperking uit Zoersel. Vierde onlangs zijn veertigjarig bestaan met de theatervoorstelling *oewist?* gebracht door bewoners, personeelsleden en lokale amateur-kunstenaars. De regisseur van de voorstelling was Arne Baeck. De voorziening bouwt nu verder aan een samenwerking tussen de bewoners en lokale amateur-kunstenverenigingen.

www.monnikenheide.be

www.hetverdragvanalain.be (website van Arne Baeck)

Kumen vzw

Werkt in Gent voornamelijk aan kunst- en cultuurbemiddeling voor personen met een verstandelijke beperking, o.a. via een dialoog met cultuurhuizen in Gent om de toegankelijkheid te vergroten. Jaarlijks biedt Kumen via een theaterproject ook een platform aan personen met een beperking die goesting hebben om op een podium te staan. <http://kumenvzw.wordpress.com>

Nat gras

Goele Van Dijck, artistieke drijfkracht achter dansgezelschap Nat Gras, legt zich toe op inclusieve dansvoorstellingen, zowel op het podium als in het publiek.

www.natgras.be

Opening Doors

Project van het Cultureel Centrum van Leopoldsburg, gestart in 2007 als een Europees uitwisselingsproject (Grundtvig). Wekelijkse repetities o.l.v. Stefan Perceval leiden tot een theatervoorstelling in mei. Eveneens gestart met een koorproject samen met Hans Primusz.
www.ccleopoldsburg.be/pages/OpeningDoors.html

Platform-K

Platform-K is een sociaalartistieke werkplek in Gent die artistieke projecten opzet waarbij kunstenaars met een handicap en reguliere kunstenaars uitgedaagd worden samen te werken aan nieuwe vormen van kunstcreatie. Richt zich momenteel vooral op dans, maar werkte in het verleden ook rond theater, klank en performance. Werkt samen met Wisper vzw. (zie verder). Wisper organiseert workshops en deelnemers kunnen daarna doorgroeien naar producties van Platform-K. *Lees meer over Platform-K in onze publicatie Dwarsliggers. Meer info via deze [link](#).*
<http://www.platform-k.be>

Poco a poco

Integratieorkest voor mensen met en zonder beperking. www.pocoapoco.be

PONT

PONT staat voor *Platform voor Ontwikkeling van Talent via kunsten in de provincie Limburg*. Drijvende kracht achter het platform is acteur en theatermaker Stefan Perceval. Stefan Perceval zette reeds verschillende theaterprojecten op met jongeren uit het Buitengewoon Secundair Onderwijs.
<http://ponttalent.wordpress.com>

Sjarabang

Naast initiatieven in de beeldende kunsten zet Sjarabang ook theaterprojecten op. Na *Camping gebakken lucht* wil Sjarabang o.a. het wagenspel terug nieuw leven inblazen en inzetten als een hefboom voor inclusie.
www.sjarabangvzw.be

Theater 12

Amateurgezelschap uit het Gentse met spelers met en zonder beperking. Brengt om de twee jaar een productie op de planken. Contact via Sam Verbruggen (VFG Oost-Vlaanderen) of Kurt Vanhauwaert, medewerker bij Platform-K.

Theater Stap

Theater Stap en Dagcentrum Kasteel uit Turnhout organiseren een werkplek waar personen met een handicap en valide makers en vakmensen elkaar kunnen ontmoeten. Met passie en vakmanschap worden producties gerealiseerd waarin de authenticiteit van de spelers vooropstaat.
www.theaterstap.be

Theater Tartaar

Theater Tartaar is een professioneel theatergezelschap, structureel gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap als sociaal-artistieke werking en gevestigd in Lennik. Ze maken theater vanuit verhalen, verbeelding en ervaringen van acteurs met een handicap en werken daarbij samen met artiesten uit het reguliere werkveld. *Lees meer over Theater Tartaar in onze publicatie Dwarssluggers. Meer info via deze [link](#).*

www.theatertartaar.be

Theater Tievo

Maakt deel uit van Tievo vzw, een vormingsdienst voor personen met een beperking uit Tienen. Tievo ontwikkelt theater als vormingsmethodiek. Gaan aan de slag met de verhalen de deelnemers om daar een productie mee te maken. Theater en dans blijven wel vooral een middel. De organisatie geeft ook vormt ook professionelen over hoe ze theater kunnen integreren in hun werk.

www.tievo.be

Wild Classical Music Ensemble (WCME)

Ontstond in 2007, toen 'artistiek mentor' Damien vier artiesten met een mentale beperking ontmoette onder hoede van de sociaal-artistieke werkplek Wit.h.

Meer info op de site van Wit.h vzw via deze [link](#).

Wisper

Kunsteducatieve organisatie voor volwassenen met werking in Gent en Leuven. Werkte in Gent een educatief aanbod uit rond 'dans' in nauwe samenwerking met Platform-K.

www.wisper.be

ZET6

ZET6 is een project van Gemeenschapscentrum De Zeyp in Ganshoren (BXL). Het biedt een platform waar personen met beperkingen zich artistiek kunnen ontplooiën samen met professionele podiumkunstenaars, zowel in workshops als in het werken naar een productie. Streven naar een volwaardige productie, maar toch vooral als een middel, niet als doel op zich. Ook betrokken in een Europees Grundtvig-project *Guide Us Into Arts (GUIA)*. Meer info over ZET6 en GUIA kan je nalezen in ons cahier *Momenten* via deze [link](#).

www.dezeyp.be/zet6---guia

MET FOCUS OP PSYCHISCHE PROBLEMATIEK

CIE MESS

Danscollectief van choreograaf Michael Lazic. Maakte een dansvoorstelling met kunstcollectief MengelMousse uit Duffel (zie verder). Organiseert ook het festival Verni'cage in Berchem.

www.ciemess.be

www.vernicage.be

Den Teirling

Ontmoetings- en activiteitencentrum voor mensen met een psychische problematiek in Brussel. Ontwikkelt ook een artistieke praktijk met een beeldend atelier, huisband The Rolling Dice en koor Choux d'Ixelles.

www.denteirling.be

Kunstatelier Opperstraat (KAOS)

KAOS werd in 2011 opgericht in de schoot van het Psychosociaal Centrum St.-Alexius Elsene, Brussel. Doelstelling van KAOS is het uitbouwen van een artistiek atelier waar personen met tegelijk een artistieke bekwaamheid en een psychiatrische problematiek aan een volwaardige artistieke productie kunnen werken. Een uitgebreide beschrijving van het project vind je [hier](#).

<http://vzwkaos.weebly.com>

OXOT

Sociaal geïnspireerd kunstenaarscollectief met sterke openheid voor alle vormen van hedendaagse kunst en een grote diversiteit aan makers. Biedt workshops en een open atelier in Westerlo en in Gent. www.oxot.be

MengelMousse

MengelMousse is een kunstencollectief van patiënten die verblijven in het psychiatrisch centrum St.Norbertus in Duffel. Patiënten creëren er verhalen en kunstwerken. Maar het gaat er ook om een ruimte waar elk een eigen plek krijgt en zijn eigen gelaat kan tonen/ontdekken. Een uitgebreide beschrijving van het project vind je [hier](#).

Yellow Art

Het Kunsthuis Yellow Art richt zich tot mensen met een psychische stoornis die artistiek begaafd zijn en die deze kwaliteit verder willen ontwikkelen. Yellow Art is verbonden aan het OPZ in Geel. www.yellowart.be

AANBOD VAN HOGESCHOLEN

HU Brussel - Professionel Bachelor Orthopedagogie

Deze opleiding biedt studenten een *verdiepingsspoor* aan in het muzisch-agogisch begeleiden. Vertrekken vanuit een agogische invalshoek, het faciliteren van kunst voor kwetsbare mensen. Contactpersoon: Paul Thys.

Meer info vind je [hier](#).

KATHO - Keuzetraject S.P.A.C.E.

Dit keuzetraject biedt studenten de kans om naast een professioneel bachelordiploma, een bijkomend getuigschrift van de afstudeermodule S.P.A.C.E. te behalen. S.P.A.C.E. staat voor *Social Pedagogical Art & Creativity Exploration*. Het keuzetraject verkent het gebruik van kunst en creativiteit in de sociale sector. Contactpersoon: Bart Vanhoenacker. Meer info vind je [hier](#).

Thomas Moore Hogeschool Kempen – Bachelor Sociaal Werk

De afstudeerrichting Sociaal-Cultureel Werk biedt een opleidingsonderdeel *Sociaal artistieke praktijken* aan. Contactpersoon: Dinora De Waele. Meer info vind je [hier](#).

In het buitenland

NEDERLAND

Special Arts

Deze stichting bevordert dat alle mensen met een handicap aan kunst kunnen doen en dat ze hun talenten daarvoor kunnen ontwikkelen. Op de website van Special Arts kan je terecht om kunst uit te lenen of te kopen, maar ook voor een agenda met voorstellingen en exposities. Special Arts brengt ook aanbieders van kunstactiviteiten voor mensen met een handicap in kaart. Je vindt het aanbod via een zoekfunctie op de website. Special Arts verzamelde ook een overzicht van het aanbod podiumkunst in de brochure *Erkend Talent*. www.specialarts.nl

Kunst Inclusief

Kunst Inclusief was een tweejarig project om de talentontwikkeling en cultuurparticipatie van mensen met een beperking te versterken. Special Arts, de Hogeschool Utrecht (HU) en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) voerden samen onderzoek om meer mogelijkheden te creëren voor de artistieke ontwikkeling van personen met een beperking. Meer info en een aantal interessante publicaties kan je vinden op www.kunstinclusief.nl.

GROOT-BRITTANNIE

Disability Arts Online

Deze website is een ware schatkamer. Je vindt er recent nieuws, blogs, links naar onderzoek, opinies,... Onder de knop 'directory' vind je een overzicht van kunstenaars, organisaties en interessante websites uit het Engelstalig taalgebied. Je bent voor uren zoet. www.disabilityartsonline.org.uk

The Creative Case for Diversity

Vernieuwd beleid van het Britse *Arts Council* rond diversiteit. Met artikels rond visie maar ook concrete case studies. <http://disabilityarts.creativecase.org.uk>

Masteropleiding 'Inclusive Arts Practice'

De universiteit van Brighton biedt een masteropleiding 'Inclusive Arts Practice' aan. Meer info over de opleiding vind je via deze [link](#).

NOORD-IERLAND

Arts and Disability Forum

Ondersteunt de empowerment van kunstenaars met een beperking. Biedt beurzen en een kans om werk te tonen in de eigen expositieruimte en tijdens het Bounce Festival. www.adf.ie

DUITSLAND

Eucrea

Netwerk voor kunstenaars met een beperking in het Duitstalige taalgebied. Publiceren en organiseren festivals, bijscholingen,... Op hun website vind je ook een overzicht van de ateliers en groepen die bij hen zijn aangesloten.

www.eucree.de

Theartic

Amateurtheatergezelschap uit Emden met een mix van mensen met en zonder beperking. Heeft een theatergroep voor kinderen en voor volwassenen en een koor. <http://theartic-emden.de>

Theater Ramba Zamba

Theatergroep uit Berlijn dat al 20 jaar werkt met acteurs met een verstandelijke beperking. Gekoppeld aan een werkplaats voor beeldende kunst (Sonnenuhr) en een circusgroep (Sonnenstich).

www.theater-rambazamba.org

www.circus-sonnenstich.de

TSJECHIE

Inventura (Praag)

Platform voor het ondersteunen en presenteren van het artistieke en journalistieke werk van mensen met een beperking. Heeft onder andere een eigen theatergezelschap. Via deze [link](#) vind je een video over het theatergezelschap op youtube. <http://inventura.org/en>

POLEN

Teatr 21 (Warschau)

Theatergroep met mensen met een verstandelijke beperking.

www.teatr21.waw.pl

BRONNEN

Nederlandstalig

Publicaties Kunst Inclusief

Kunst Inclusief was een tweejarig project om de talentontwikkeling en cultuurparticipatie van mensen met een beperking te versterken. Het project gaf aanleiding tot verschillende publicaties.

[Kunst doceren inclusief](#)

Deelonderzoek van Kunst Inclusief naar de gewenste competenties voor kunstdocenten die willen werken met mensen met een (verstandelijke) beperking.

[Getalenteerde mensen met speciale wensen.](#)

Rapport van het onderzoeksproject.

[Verdwalen in verhalen van mensen met speciale wensen.](#)

Bundel met verhalen van kunstenaars met een beperking.

[Dialogokaarten 'De jacht en het wachten...'](#)

Methode om in gesprek te gaan met mensen met een beperking over hun artistieke ontwikkeling.

[Kansen in de kunst. Kunst door mensen met speciale wensen.](#)

Afsluitende publicatie van het project Kunst Inclusief.

[Toegang tot kunst](#)

Masterproef over het verbeteren van de toegankelijkheid bij centra voor de kunsten voor mensen met een licht verstandelijke beperking vanaf 18 jaar.

[In de beperking toont zich de meester](#)

Visietekst van het Netwerk Kunst Inclusief Gelderland over kunstparticipatie door mensen met een beperking.

Brieven Platform-K

Tijdens het repetitieproces van “Tartuffe-all you can live” schreef Merel Vandenhuisstede (dramaturge) brieven naar alle acteurs. Haar brieven en de antwoorden van de spelers kan je [hier](#) nalezen.

Anderstalig

Artery

Europees uitwisselingsproject rond kunsttherapie en kunsteducatie voor kwetsbare groepen. De [website](#) van het project biedt een online platform aan waar praktijkwerkers materiaal kunnen posten. Er werd ook een bundel gemaakt met een heleboel werkvormen om via theater te werken aan sociale vaardigheden. Je vindt de bundel [hier](#).

Making an entrance. Theory and Practice for Disabled and Non-Disabled Dancers.

Handboek uit 2002 van de Britse choreograaf Adam Benjamin. Te koop via Amazon.

Meer info over de auteur via www.adambenjamin.co.uk

Onderzoek Trinity Laban

Trinity Laban, Brits conservatorium voor muziek en dans, kreeg een onderzoeksopdracht naar de voorzieningen en carrièremogelijkheden voor jonge dansers met een beperking. In 2013 werkt het onderzoek afgerond met drie rapporten. Zie deze [link](#).

Barriers to dance training for young people with disabilities.

The identification and development of talented young dancers with disabilities.

Changing perceptions.

Opening Doors – good practice guide

Naar aanleiding van een Europees uitwisselingsproject rond theater met mensen met een beperking werden achteraf de sessies volledig uitgeschreven. Auteur is Wim Oris, toenmalig medewerker bij Wisper. Je kan alles nalezen via deze [link](#).

Performing arts workshop

Organisatie uit de Verenigde Staten. Kunstenaars geven er workshops in scholen en kwetsbare buurten. Je kan ook verschillende van hun publicaties gratis downloaden.

www.performingartsworkshop.org

Whose work is it anyway?

Paper van Mark Richardson, artistiek directeur van Carousel uit Groot-Brittannië. De tekst bevat een verwijzing naar interessante en bruikbare kwaliteitsindicatoren.

Zie deze [link](#).